

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI PÄIVITTÄISTAVARAKAUPPALVELUIDEN TUKEMISESTA MONIPALVELUKESKUKSINA MAASEUTUALUEILLA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

Pääasiallinen sisältö

Ehdotetulla asetuksella muutettaisiin valtionavustuslain (688/2001) nojalla annettua valtioneuvoston asetusta päivittäistavarakauppapalveluiden tukemisesta monipalvelukeskuksina maaseutualueilla (357/2019).

Määrärahan lisääntymisen vuodelle 2026 ja maaseutualueilla jatkuvan rakennemuutoksen johdosta kyläkauppataukea myönnettäisiin jatkossa kaikille maaseutualueilla sijaitseville kyläkaupoille. Voimassa olevan asetuksen mukaan tukea myönnetään harvaan asutulla maaseudulla ja ydinmaaseudulla sijaitseville kyläkaupoille sekä maaseutualueilla ulko-, väli- ja sisäsaaristossa sijaitseville kyläkaupoille. Soveltamisalueen muutos huomioitaisiin asetuksen pykälissä.

Tukialueen laajentamisen yhteydessä alennettaisiin kyläkauppojen vuosittaiselle päivittäistavaroiden myynnille asetettua rajaa 1 300 000 euroon. Muutoksella varmistettaisiin tuen pysyminen vaikuttavuuden kannalta tarkoituksenmukaisella tasolla. Tuki on tarkoitettu kohdistaa niihin kyläkauppoihin, joille tuella on suurin merkitys.

Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Valtioneuvosto hyväksyi maaliskuussa 2019 asetuksen päivittäistavarakauppapalveluiden tukemisesta monipalvelukeskuksina harvaan asutuilla maaseutualueilla vuosina 2019-2021 (357/2019). Ensimmäinen kyläkauppatauen kokeilukausi oli 1.1.2020—30.6.2021. Asetusta muutettiin vuonna 2021 (asetus 514/2021) toista kokeilukautta (1.1.2022—30.6.2023) varten, jolloin tukijärjestelmän maantieteellistä kattavuutta laajennettiin ja säädösnimikettä vastaavasti muutettiin. Asetusta muutettiin jälleen vuonna 2023 (asetus 182/2023), jolloin kyläkauppatauki vakinaistettiin. Vuoden 2024 asetusmuutoksella (asetus 198/2024) tukialueen maantieteellistä kattavuutta supistettiin harvaan asutulle ja ydinmaaseudulle sekä maaseutualueilla ulko-, väli- ja sisäsaaristossa sijaitseville kyläkaupoille määrärahan pienenemisen johdosta. Kyläkauppatauki myönnetään valtionavustuslain (688/2001) 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuna yleisavustuksena. Kyse on harkinnanvaraisesta avustuksesta.

Kyläkauppatauen tavoitteena on ollut edistää kyläkauppojen mahdollisuuksia toimia palvelukeskittymänä ja sitä kautta vahvistaa maaseutualueiden elinvoimaisuutta. Tukijärjestelmään sovelletaan SGEI de minimis -sääntelyä, jota voidaan käyttää kansalaisille tärkeiden palveluiden saatavuuden varmistamiseksi. Tukikokeilun ja vakinaistetun tuen aikana kyläkauppojen määrän lasku on hidastunut, ja tukijärjestelmä on osoittautunut hallinnollisen toimeenpanon kannalta toimivaksi.

Vuonna 2024 jaettava määräraha on ollut 1,25 miljoonaa euroa ja vuonna 2025 1,15 miljoonaa euroa. Julkisen talouden suunnitelmassa 2026—2029 kyläkauppatuelle on varattu 1,0 miljoonan vuosittainen määräraha. Eduskunta hyväksyi kuitenkin kyläkauppatuelle valtion talousarviossa vuodelle 2026 kertaluonteisen korotuksen ja määräraha vuodelle 2026 on 1,35 miljoonaa euroa.

Valtionavustuslain 8 §:ssä on säädetty, että tarkempia säännöksiä valtionavustuslain soveltamisalaan kuuluvan valtionavustuksen talousarvion mukaisesta myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella. Kyläkauppatuki kuuluu valtionavustuslain soveltamisalaan ja nyt muutettava valtioneuvoston asetus päivittäistavarakauppal palveluiden tukemisesta monipalvelukeskuksina maaseutualueilla on annettu valtionavustuslain nojalla.

Asian valmistelu

Ehdotus on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä Ruokaviraston kanssa.

Asetusehdotuksesta on pyydetty lausuntoa seuraavilta tahoilta: valtiovarainministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, Ruokavirasto, liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Finanssivalvonta, Elinvoimakeskukset, Päivittäistavarakauppa ry, Kaupan liitto ry, Suomen yrittäjät ry, Kuluttajaliitto, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto (MTK) ry, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund (SLC) r.f., Neste, NEOT, SEO, Posti Group Oyj, Suomen Apteekkariliitto, Finanssiala ry, Suomen Kylät ry ja MAALLEKO –verkosto. Asetusehdotus on ollut myös nähtävillä maa- ja metsätalousministeriön internet-sivuilla.

Alkuperäisestä asetusehdotuksesta on 2019 pyydetty taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain (429/2016) 7 §:n mukainen yritystukineuvottelukunnan lausunto, jonka mukaan asiassa saadun selvityksen nojalla maa- ja metsätalousministeriön tekemää arviota SGEI de minimis -asetuksen sovellettavuudesta kyläkauppatukeen voidaan pitää perusteltuna. Ehdotettu asetuksen muutos toimitetaan tiedoksi yritystukineuvottelukunnalle.

Nykytila

Yleistä

Suomessa palvelut ovat keskittyneet vuosikymmenten aikana yhä enenevässä määrin keskuksiin. Yksityisten ja julkisten palveluiden tuottaminen on haasteellista etenkin maaseutualueilla, jotka kattavat yhteensä 95 % maasta. Palvelutarjonnan keskittyminen näkyy muun muassa kyläkauppojen määrän vähentymisenä. Kyläkauppoja oli vuonna 2002 vielä 704, mutta 2020-luvulle tultaessa määrä oli laskenut alle 200:een. Vuonna 2026 kyläkauppoja arvioidaan olevan noin 175. Kyläkauppiaiden ikäjakauma on vanhempiin ikäryhmiin painottuva, joten suurella osalla kyläkaupoista on lähivuosina edessä omistajavaihdos.

Kyläkauppatuen tavoitteena on ollut edistää kyläkauppojen mahdollisuuksia toimia palvelukeskittyminä ja sitä kautta vahvistaa maaseutualueiden elinvoimaisuutta. Kyläkauppatuki on perustunut Ruotsissa vuodesta 2016 käytössä olleeseen malliin, jossa yksittäisen kyläkaupan tuki voi olla enimmillään 375 000 kruunua (tammikuussa 2026 n. 39 000 euroa) vuodessa. Ruotsissa tuella katsotaan olleen merkittävä vaikutus siihen, että kyläkauppojen vähenemistähtiä on saatu hidastettua.

Kyläkauppatuki toimi Suomessa kokeiluhankkeena vuosina 2020-2023 ja pysyvänä tukijärjestelmänä 1.7.2023 alkaen.

Kyläkauppatuki Suomessa

Valtioneuvosto hyväksyi maaliskuussa 2019 asetuksen päivittäistavarakauppapalveluiden tukemisesta monipalvelukeskuksina harvaan asutuilla maaseutualueilla vuosina 2019—2021 (357/2019). Asetuksella toteutettiin Kyläkaupat monipalvelukeskuksina – kokeiluhanke. Asetusta päivitettiin kesäkuussa 2021 toiselle kokeilukaudelle (2022—2023) tukialueen laajentumisen myötä (514/2021). Kyläkauppatuki vakinaistettiin asetuksella 182/2023. Vuoden 2024 asetusmuutoksessa (198/2024) tukialuetta supistettiin harvaan asutulle ja ydinmaaseudulle sekä hankalan saavutettavuuden saaristokaupoille.

Tällä hetkellä voimassa olevan asetuksen mukaan tukea voidaan maksaa harvaan asutulla maaseudulla ja ydinmaaseudulla sekä maaseutualueilla ulko-, väli- ja sisäsaaristossa sijaitseville kyläkaupalle, joka toimii vuoden ympäri ja jonka päivittäistavaroiden myynti on vähemmän kuin kaksi miljoonaa euroa vuodessa. Päivittäistavaravalikoimassa tulee olla vähintään 500 tuotetta. Lisäksi etäisyys lähimpään toiseen päivittäistavarakauppaan tulee olla vähintään 7,5 kilometriä tai sen tulee olla muuten vaikeasti saavutettavissa. Avustuksen myöntämisen ehtona on lisäksi, että avustuksen saaja sitoutuu tarjoamaan päivittäistavarakauppapalveluiden lisäksi vähintään yhtä muuta kaupallista palvelukokonaisuutta, joita ovat posti-, käteisnosto-, apteekki- tai polttoainejakelupalvelu. Apteekkipalvelu voi kuulua muulle kuin kaupan toiminnasta vastaavalle taholle ja apteekkipalveluvelvoitteeksi riittää apteekkipalvelun tarvitsemien tilojen antaminen kyseiseen tarkoitukseen kaupan tiloista. Avustusta ei myönnetä huoltamon yhteydessä oleville myymälöille.

Avustuksen asetuksessa säädetty enimmäismäärä on 15 000 euroa vuodessa hakijaa kohti, tai 20 000 euroa hakijaa kohti, jos avustuksen saaja on sitoutunut lisäksi tarjoamaan myös ympärivuotista myymäläautopalvelua. Myymäläauton tulee palvella vähintään kymmentä maaseutualueella sijaitsevaa pysäkkiä viikossa. Myymäläautolla tulee olla viikoittaista reittiajtoa vähintään sata kilometriä.

Ruokavirasto on toiminut kyläkauppatuen valtionapuviranomaisena.

Kyläkauppatuki vakinaistettiin helmikuussa 2023, ja parhaillaan on käynnissä viides perättäinen tukikausi. Suurin osa tukiehdot täyttävistä maaseudun kyläkaupoista on hakenut tukea.

Viimeisin muutos tukiehtoihin tehtiin vuonna 2024, jolloin tukialuetta supistettiin määrärahan pienenemisen johdosta vuosien 2022-2023 tukiehtojen mukaisista kaikista maaseutualueista harvaan asuttuun maaseutuun, ydinmaaseutuun ja maaseutualueilla ulko-, väli- ja sisäsaaristossa sijaitseville kyläkaupoille. Muut tukiehdot pysyivät ennallaan. Vuonna 2024 tukea jaettiin 129 kaupalle ja yhdelle kauppa-autolle. Tukeen oli varattu 1,25 miljoonaa euroa, ja tukisumma kauppaa kohden oli 9600 euroa. Vuonna 2025 tukea myönnettiin 1,15 miljoonaa euroa, tukea saavia kauppiaa oli 123 ja tukisumma kauppaa kohden 9300 euroa.

Vuonna 2026 määräraha on 1,35 miljoonaa euroa ja vuosina 2026-2029 vuoden 2025 julkisen talouden suunnitelman perusteella määräraha on vuosittain 1 miljoonaa euroa.

Avustuksen saajan tulee antaa selvitykset avustuksen käytöstä hankekaudelta. Selvitysten tuottamaa tietoa hyödynnetään myös kyläkauppatuen vaikuttavuusarvioinneissa.

Nykytilan arviointi

Kyläkaupat monipalvelukeskuksina –kokeiluhankkeiden ja vakinaistetun tuen tavoitteena on ollut edistää kyläkauppojen mahdollisuuksia toimia palvelukeskittyminä ja sitä kautta vahvistaa maaseutualueiden elinvoimaisuutta.

Ensimmäisen kokeilukauden arviointi valmistui kesäkuussa 2021¹. Arvioinnin mukaan avustusta saaneet kyläkaupat pitivät avustusta erittäin hyödyllisenä toimintansa ylläpitämisen ja kehittämisen kannalta. Kyläkauppiat pystyivät käyttämään tätä korona-aikana maksettua avustusta joustavasti ja monipuolisesti toimintansa turvaamiseksi. Vaikka summa ei ollut suuri, sen merkitystä pidettiin kyläkauppojen toiminnan jatkuvuuden kannalta huomattavana. Moni kauppias ilmoitti myös työllistäneensä avustuksen avulla kausi- tai kokoaikaisia työntekijöitä. Palvelutarjonnan laajentamisen lisäksi kauppiat ovat avustuksen avulla pystyneet myös lisäämään päivittäistavaravalikoimaansa. Avustus on lisännyt koko alueen elinvoimaa esimerkiksi palveluiden tarjonnan säilymisen ja lisääntymisen kautta.

Toisen kokeilukauden arviointi valmistui helmikuussa 2024². Arvioinnin mukaan tuella on merkittävä vaikutus kyläkauppojen toiminnalle. Kauppiasta 78 prosenttia oli sitä mieltä, että kyläkauppatuella on voinut lisätä kyläkaupan tuote- ja palveluvalikoimaa ja 71 prosenttia koki sen estäneen tuote- ja palveluvalikoiman supistumisen. Vuosina 2021–2022 kyläkauppatukea käytettiin eniten kauppojen kone- ja laiteinvestointeihin, kiinteistö- ja rakennusinvestointeihin, kahvila- ja ravintolapalvelujen, polttoainejakelun sekä elintarvikkeiden ja aterioiden kotiinkuljetuspalvelujen kehittämiseen. Vastaajista 91 prosenttia oli sitä mieltä, että kyläkauppatuen hakeminen oli helppoa eikä sen käytön seuranta aiheuta kauppoille juurikaan lisätyötä. Lähes puolet vastaajista piti kyläkauppatuen määrää liian pienenä.

Tukikokeilujen aikana kyläkauppojen määrän lasku hidastui. Kokeiluhankkeiden voitiin katsoa edistäneen maaseutualueiden pysymistä elinvoimaisina. Yleisavustuksena myönnettävä tuki on ollut omiaan helpottamaan kyläkauppojen sopeutumista toimintaympäristön muutoksiin. Kyläkauppatuen hallinnollista toimeenpanoa voidaan pitää onnistuneena. Avustuksen hakeminen, myöntäminen ja maksaminen on ollut asiakkaalle ja viranomaiselle helppoa ja yksinkertaista. Kyläkauppatuki vakinaistettiin vuonna 2023 ja sen jälkeisiä tukikausia ei ole vielä arvioitu ulkoisten arvioijien toimesta. Kyläkauppojen määrän lasku on hidastunut edellisistä vuosikymmenistä ja tällä hetkellä kauppojen määrä laskee muutamalla kaupalla vuodessa.

Euroopan unionin valtioneuvoston sääntely

Kyläkauppatukeen sovelletaan EU:n SGEI de minimis -sääntelyä. Sääntely koskee yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluita (Services of General Economic Interest, SGEI) ja mahdollistaa sen, että jäsenvaltiot voivat kohdistaa tukitoimenpiteitä kansalaisille tärkeiden palveluiden saatavuuden varmistamiseksi. Sääntelyn mukaan tärkeäksi määriteltyä palvelua, joka on tarjolla toimivilla markkinoilla, mutta on sitä tarvitsevien ulottumattomissa, voidaan tukea vääristämättä kuitenkaan kilpailua.

---

¹ Voutilainen, Olli – Korhonen, Kirsi – Ovaska, Ulla: Kyläkauppatuki 2019–2021: Kyläkaupat monipalvelukeskuksina –kokeiluhankkeen toteutuksen ja vaikutusten arviointi. Luonnonvarakeskus 2021 (<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380-235-3>).

² Hirvonen, Timo; Rautiainen, Simo; Lemponen, Virpi; Jolkkonen, Arja; Kahila, Petri; Rannanpää, Sari. Kuinka monta meitä on jäljellä viiden vuoden kuluttua? : Kyläkauppojen tukikauden 2022–2023 arviointi. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2024:4. (<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-864-5>).

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille myönnettävään vähämerkityksiseen tukeen on annettu komission asetus (EU) 2023/2832 (ns. SGEI de minimis –asetus). Lisäksi tuensaajan on huomioitava Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annettu komission asetus (EU) 2023/2831 (ns. yleinen de minimis –asetus). Hakijan on ilmoitettava kolmen aiemman vuoden aikana myönnetty yleisen de minimis –asetuksen mukaiset tuet kyläkauppataukea hakiessaan.

Toteuttamisvaihtoehdot

Jos tukialueena pidettäisiin edelleen harvaan asuttu maaseutu ja ydinmaaseutu sekä maaseutualueet ulko-, väli- ja sisäsaaristossa tulisi tukisummaksi noin 11 000 euroa/v kauppaa kohden vuoden 2026 määrärahan ollessa 1,35 miljoonaa euroa. Harvaan asutulla maaseudulla ja ydinmaaseudulla sekä maaseutualueilla ulko-, väli- ja sisäsaaristossa kauppojen lukumäärä on tällä hetkellä noin 123. Tukialueen pitämällä suppeampana ylläpidettäisiin tuen vaikuttavuutta ja tuettaisiin erityisesti harvaan asutun maaseudun ja ydinmaaseudun sekä saaristoalueiden elinvoimaisuutta. Syrjäiset ja harvaan asutut alueet tarvitsevat erityisiä toimia elinvoimaisuuden ylläpitämiseksi.

Jos tukialue laajennettaisiin kaikki maaseutualueet kattavaksi, tulisi arvioidulla tuensaajamäärällä (140 kauppaa), alle 1 300 000 euron päivittäistavaramyynnillä ja 1,35 miljoonan euron määrärahalta tukisummaksi noin 9 600 euroa/v kauppaa kohden.

Kokeilukauden 2022-2023 arvioinnin mukaan kyläkauppiaista 98 % on sitä mieltä, että kyläkauppatauki on tärkeä oman kyläkaupan toiminnan jatkumisen kannalta. Vastaajien näkemykset erosivat eniten kyläkauppatauen suuruudesta. Vastaajista 39 % oli samaa mieltä siitä, että noin 10 000 euron suuruinen kyläkauppatauki on riittävän suuri ja 46 % vuorostaan halusi tuen nousevan.

Edellä mainitun arvioinnin ja maa- ja metsätalousministeriön aiemman linjauksen perusteella on valittu esitettäväksi tukialueen laajentamista kaikki maaseutualueet kattavaksi ja samanaikaisesti tukiehtoisen kaupan päivittäistavaramyynnin määrän laskemista alle kahdesta miljoonasta eurosta alle 1,3 miljoonaan euroon.

Keskeiset ehdotukset

Ehdotetut muutokset

Asetuksen soveltamisalaa koskevan 1 §:n 1 momenttia muutettaisiin siten, että asetuksessa säädettäisiin päivittäistavara- ja kauppaluonnetuista monipalvelukeskuksina maaseudulla. Vastaavat muutokset tehtäisiin myös 2 ja 5 §:ään. Myös määritelmäpykälässä huomioitaisiin tukialueen laajennus.

Jotta tuen vaikuttavuus säilyisi tukialuelaajennuksen yhteydessä, tukea myönnettäisiin jatkossa kyläkaupoille, joiden vuosittainen päivittäistavarojen myynti on vähemmän kuin 1,3 miljoonaa euroa nykyisen kahden miljoonan euron sijasta.

Jatkossa tukea voisi hakea vain sähköisesti.

Pääasialliset vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

Valtion vuoden 2026 talousarviossa momentille 30.10.63 (Maaseudun kehittäminen) on kyläkauppatuen maksamiseen varattu 1,35 miljoonaa euroa. Julkisen talouden suunnitelmassa 2026-2029 on kyläkauppatukea varten osoitettu 1,0 miljoonan vuosittainen määräraha.

Kilpailuvaikutukset

Ehdotetulla kyläkauppatuella ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia kilpailuun. Tältä osin merkityksellistä on ensinnäkin avustuksen suhteellisen pieni enimmäismäärä. Hakijaa kohden vuosittain myönnettävän avustuksen enimmäismäärä on myymäläautopalvelukorotus huomioiden 20 000 euroa. Toiseksi kyse on avustuksesta sellaisille maaseutualueilla sijaitseville kyläkaupoille, joiden lähellä ei ole toista kauppaa.

Yhteiskunnalliset vaikutukset

Kyläkauppatuen avulla turvattaisiin päivittäistavarakauppapalveluiden saatavuutta ja tarjottaisiin kannuste niiden tuottamiseen maaseutualueilla ylläpitämällä ja lisäämällä näiden palveluiden monipuolisuutta. Avustuksella luotaisiin myös edellytyksiä maaseutualueiden eri palveluiden yhteensovittamiseksi. Näin voidaan tukea näiden alueiden asukkaiden ja yritysten tarvitsemien peruspalveluiden pysymistä lähellä alueen asukkaita. Avustuksella vahvistettaisiin maaseutualueiden elinvoimaa edistämällä vakinaista ja monipaikkaista asumista näillä alueilla.

Maaseutuvaikutukset

Kyläkaupat monipalvelukeskuksina tarjoavat kauppapalveluiden lisäksi myös muita palveluja, jotka vahvistavat alueen elinvoimaa. Kyläkauppojen rooli erityisesti harvaan asutuilla alueilla on merkittävä myös muuten kuin kauppapalvelujen tuottajana.

Kyläkauppatuen tukikauden 2022-2023 arvioinnin mukaan kunnat näkevät kyläkaupat ja niiden tukemisen esimerkiksi asuinalueiden vetovoimaan liittyvänä tai joukko- ja asiointiliikenteen lisäämisvelvoitteiden vähentäjänä. Lisäksi tutkijat ja asiantuntijat korostavat kyläkaupoilla ja niiden tukemisella olevan vaikutuksia osallisuuden lisäämiseen ja ylläpitämiseen.

Tukialueen laajentaminen kaikille maaseutualueille parantaa nyt tukialueiden ulkopuolella olevien maaseutualueiden kyläkauppojen tilannetta. Näistä kaupoista arvioidaan noin 40 kaupan olevan jatkossa tukikelpoisia. Toisaalta päivittäistavaroiden myynnin enimmäismäärän aleneminen rajaa arviolta 23 nykyisillä tukikelpoisilla maaseutualueilla olevaa kyläkauppaa tuen ulkopuolelle.

Vaikutukset viranomaistoimintaan

Avustuksen toimeenpaneva viranomaisena olisi Ruokavirasto, joka muun muassa käsittelee hakemukset ja myöntäisi avustuksen. Tältä osin ei ehdoteta muutoksia. Asetusmuutokset edellyttävät jonkin verran muutoksia tukijärjestelmän hallinnointiin käytettävään tietojärjestelmään. Kokonaan sähköiseen tukihakuun siirtyminen puolestaan keventää tukihallintoa. Vuonna 2025 kaikista hakijoista sähköisten hakemusten osuus oli 82,4 % ja hyväksytyt päätökset saaneista sähköisten hakemusten osuus 84,6 %. Sähköisen haun muuttuessa ainoaksi tuenhakumuodoksi

arvioidaan alkuvaiheessa sähköiseen tukihakuun liittyvän neuvontatarpeen lisääntyvän jonkin verran.

Lausuntopalaute

Lausuntoja saatiin kymmeneltä lausunnonantajalta. Lausunnot saatiin seuraavilta tahoilta: Suomalainen Energiaosuuskunta SEO ja Liikennepalvelukauppiat ry (yhteinen lausunto), Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Kuluttajaliitto, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Maaseutupolitiikan MaalleKo-verkosto, Päivittäistavarakauppa PTY, Suomen Yrittäjät ry, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Suomen Kylät ry ja Posti Group Oyj.

Liikenne- ja viestintäministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö ja valtiovarainministeriö ilmoittivat, etteivät ne lausu asiasta.

Kyläkauppataukea pidettiin yleisesti perusteltuna ja tarpeellisena. Tukialueen laajentamista koskemaan kaikkia maaseutualueita sekä tuen suuntaamista myynniltään pienemmille kaupoille pidettiin useassa lausunnossa kannatettavana. Määrärahan pysyvää tasokorotusta toivottiin useissa lausunnoissa.

Lausunnoissa nostettiin esiin joitakin kehittämissuhteita: Suomen Energiaosuuskunta ja Liikennepalvelukauppiat ry esittivät asetuseräluonnoksen 5 §:ää muutettavaksi siten, että sen 3 momentti ”Avustusta ei myönnetä huoltamoiden yhteydessä oleville myymälöille.” poistettaisiin. Kilpailu- ja kuluttajavirasto toivoi päivittäistavaramyynnin määrän laskemisesta sekä tukialueen laajentamisen vaikutuksista päivittäistavara-kauppojen kilpailutilanteeseen tehtäväksi tarkempia arvioita. Lisäksi Kilpailu- ja kuluttajavirasto esitti, että palveluvelvoitteeseen kuuluvat oheispalvelut tulisi asetuksessa määritellä riittävän selvästi esimerkiksi postipalvelujen osalta.

Lausuntopalautteen huomioiminen ja jatkovalmistelu

Asetuksen 5 §:n 3 momentin mukaista rajausta, jonka mukaan tukea ei myönnetä huoltamoiden yhteydessä toimiville päivittäistavara-kaupoille, ei ehdoteta muutettavaksi lausuntopalautteen johdosta. Rajauksella on tarkoitus varmistaa, että avustuksen saajan päätoimiala on nimenomaisesti päivittäistavara-kauppalveluiden tarjoaminen. Asetuseräluonnoksen mukaisen avustuksen valtion talousarvioon kirjattuna käyttötarkoituksena on nimenomaan kyläkauppatauki, ja rajauksen tarkoitus on varmistaa avustuksen suuntautuminen nimenomaan kyläkauppatoimintaan.

Päivittäistavaramyynnin rajauksella alle 1,3 miljoonan euron vuosittaisen päivittäistavarojen myynnin kauppoihin on tarkoitus varmistaa tuen kohdistuminen sitä eniten tarvitseville kaikkien maaseutualueiden kaupoille sekä tuen pysyminen vaikuttavuuden kannalta tarkoituksenmukaisella tasolla. Tukea arvioidaan valtionavustuslain edellyttämällä tavalla tarkoituksenmukaisin väliajoin.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston lausunnon johdosta todetaan, että kyläkauppojen tukikauden 2022–2023 arvioinnin perusteella kyläkauppatauen mahdollisia kilpailua vääristäviä vaikutuksia voidaan pitää epätodennäköisinä ja mittaluokaltaan vähäisinä. Maa- ja metsätalousministeriön tietoon ei ole tullut kilpailua vääristäviä vaikutuksia.

Kyläkauppatuki on luonteeltaan sekä kehittävää että ylläpitävää. Alkuperäisen asetuksen (357/2019) perustelumuiiston 6 §:n säännöskohtaisten perustelujen mukaan postipalvelulla tarkoitetaan esimerkiksi postitoimipistettä, asiamiespostitoimipistettä tai pakettipalvelua.

Lausuntopalautteen johdosta ei ole tehty pykälämuutoksia.

Yksityiskohtaiset perustelut

1 § *Soveltamisala*. Asetuksen soveltamisalaa koskevan 1 §:n 1 momenttia muutettaisiin siten, että asetuksessa säädettäisiin päivittäistavarakauppal palveluiden tuesta monipalvelukeskuksina maaseutualueilla. Tukialue kattaisi siten kaikki maaseutualueet.

2 § *Avustuksen tarkoitus*. Pykälässä huomioitaisiin kyläkauppatuen kohteena olevan alueen laajennus.

4 § *Määritelmät*. Määritelmistä poistettaisiin soveltamisalueen muutoksen johdosta tarpeettomina harvaan asutun maaseudun ja ydinmaaseudun sekä ulko-, väli- ja sisäsaariston määritelmät. Maaseutualueiden määritelmät perustuvat Suomen ympäristökeskuksen kehittämään ja ylläpitämään paikkatietopohjaiseen kaupunki-maaseutuluokitukseen. Saaristoalueet kuuluvat myös maaseutuluokkiin.

5 § *Avustuksen yleiset edellytykset*. Pykälässä huomioitaisiin kyläkauppatuen kohteena olevan tukialueen muutos. Tukea myönnettäisiin jatkossa kyläkaupoille, joiden vuosittainen päivittäistavaroiden myynti on vähemmän kuin 1,3 miljoonaa euroa nykyisen kahden miljoonan euron sijasta. Muutoksella varmistettaisiin tuen vaikuttavuuden säilyminen tukialuelaajennuksen yhteydessä.

9 § *Avustuksen hakeminen*. Kyläkauppatukea olisi mahdollista hakea vain sähköisesti. Jo tällä hetkellä yli 80 % tukihakemuksista tehdään sähköisesti.

11 §. *Selvitys avustuksen käytöstä*. Momentissa säädetty selvitys tulisi jatkossa antaa sähköisesti.

Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulemaan voimaan 27 päivänä huhtikuuta 2026.

Asetukseen ehdotetaan otettavaksi siirtymäsäännös, jonka mukaan ennen asetuksen voimaantuloa myönnettyyn avustukseen sovellettaisiin asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.